

“DARBAS NAMUOSE”: KAS SLYPI UŽ VILIOJANČIŲ PASIŪLYMŲ

Baigiant apgavysčių, susijusių su darbo namuose pasiūlymais, temą, būtina paminėti, jog panašia veikla užsiimančių sukčių aukos gali prarasti ne tik pinigus, tačiau taip pat – būti įveltos į rimtus finansinius nusikaltimus. Neretai tiesioginę teisinę atsakomybę užkraunančios “darbdavių” užduotys yra netgi tvarkingai apmokamos pagal susitarimą- tačiau rizika susidurti su teisėsaugos institucijomis ir susigadinti savo gerą vardą visiems laikams visgi yra pernelyg didelė, kad apsimokėtų jomis gundytis.

Viena populiariausių tokių apgavysčių schemų – vadinamieji “**mokesčių apdorojimo**” (**payment processing**) darbai, kuomet “darbdavys” Jums siūlo tam tikrą procentą nuo “apdorotos” sumos, jei Jūs sutiksite, kad į Jūsų asmeninę sąskaitą būtų pervedami atseit Jus pasamdžiusiai kompanijai priklausantys pinigai (gaunami iš jos “klientų”), kuriuos Jūs vėliau turėsite pervesti kompanijai piniginės perlaidos būdu. Paprastai tokie pasiūlymai yra susiję su “pinigų plovimu” ar paprasčiausiomis vagystėmis iš nieko nenučiuokiančių asmenų ar organizacijų banko sąskaitų, Jus panaudojant kaip tarpininką. Tokiu būdu, Jūs automatiškai tampate vykdomo nusikaltimo bendrininku. Be kita ko, sukčiai dažnai pasinaudoja ir galimybe pavogti Jūsų asmeninius bei finansinius duomenis, kuriuos vėliau parduoda juodojoje rinkoje ar panaudoja savo pačių nusikalstamiems tikslams.

Nors apsimesdami, tarkime, Floridoje ar Niujorke esančia respektabilia kompanija, panašiomis apgavystėmis užsiimantys nusikaltėliai dažniausiai yra užsienio valstybėse, naudoja tik iš anksto apmokamų (pre-paid) mobilių telefonų numerius, - todėl yra praktiškai nesugaunami. Tuo tarpu, pagal įstatymą, Jūs būsite atsakingi už visus indėlius į Jūsų asmeninę sąskaitą, netgi jei pinigai buvo įnešti ne Jūsų tiesiogiai, bet kitų asmenų, turėjusių Jūsų leidimą tą daryti. Todėl, jei užsienio kompanija, siūlanti Jums darbą, tvirtina, jog samdo jus būtent mokesčių už paslaugas ar prekes, kurias ji neva teikia klientams, esantiems JAV, “apdorojimui”, vertėtų iškart sunerinti. Atminkite, jog praktiškai kiekvienoje šalyje yra įmanoma iškeisti kitos šalies čekius. Jūsų dėmesį taip pat turėtų atkreipti tai, kad kompanija prašo atidaryti sąskaitą būtent Jūsų, o ne jos vardu, taip pat - kad čekiai, kuriuos įnešite į banko sąskaitą bus išrašyti Jūsų, o ne kompanijos vardu, bei, galiausiai, jog, samdant Jus, nereikalaujama, nei kad išmanytumėte buhalterijos principus, nei kad įrodytumėte, jog esate patikimas asmuo (pvz., atliekant asmeninį patikrinimą- “background check” ar pan.).

Panašiai situacija klostosi ir įsivėlus į šiek tiek kitonišką, “**prekių persiuntimo**” (**goods reshipment**) užsienio kompanijai verslą. Šiuo atveju, kompanija už tam tikrą mokestį Jūsų prašo priimti bei persiūsti jai prekes, kurios realiai yra pavogtos. Vykdydami jų prašymą, Jūs vėlgi tampate bendrininku, kuriam gali būti inkriminuojamas nusikaltimas, vagiant svetimą turta, todėl gerusia, ką galite padaryti sulaukę panašių pasiūlymų “užsidirbti” – tiesiog juos ignoruoti ar, jei “darbdaviai” vis neatstoja, kreiptis tiesiogiai į teisėsaugos institucijas.

Dar vienas scenarijus, masiškai paplitęs gana neseniai, yra vadinamųjų “**paslaptinųjų pirkėjų**” (**mystery shoppers**) vilionės, kuomet verslo kompanijos atseit samdo žmones, kurie rinktų duomenis apie tam tikrų parduotuvių, restoranų ar kitų paslaugų bendrovių veiklą. Šie asmenys, atlikdami eilinių pirkėjų/klinetų funkcijas, iš esmės turi vertinti paslaugų kokybę ir registruoti galimus pažeidimus. Mainais už sugaištą laiką siūlomas mokestis ir/ar prekės nemokamai. Žiniasklaidoje gausu skelbimų, siūlančių “pirkėjo” darbą, tačiau nėra atlikta išsamaus tyrimo, kiek tokių darbą siūlančių kompanijų yra patikimos ir iš tiesų dirba tomis sąlygomis, kurias deklaruoja. Daugeliu atvejų ieškantieji panašaus darbo susiduria su reikalavimais pirmiausia susimokėti tam tikrą mokestį už “įsidarbinimą”, ir po to yra priversti

leisti savo pinigus apsipirkinėdami, kol galų gale paaiškėja, jog juos įdarbinusi kompanija neegzistuoja ir pradingo kaip į vandenį po pradinio mokesčio įmokėjimo. Taip pat neatsargiai įsidarbinusių gali būti pasirašomi kokie nors finansiniai įsipareigojimai (paprastai surašyti smulkiu šriftu dokumentuose, kuriuose žadama, tarkime, galimybė už “paslaugas” nemokamai gauti kokių nors brangių prekių ar pan.). Kai kada panaudojama pažįstama schema, kuomet norinčiam įsidarbinti siunčiamas “informacinis paketas” bei padirbtas čekis. Pastarąjį prašoma per 48 valandas (“jei nenorite prarasti darbo!”) padėti į savo banko sąskaitą, o pinigų sumą po to persiūsti “darbdaviams”.

Prieš išsivieliant į kokius nors įsipareigojimus darbą namuose siūlantiems darbdaviams, ypač jei jų siūlomos sąlygos atrodo pernelyg viliojančios (nereikalaujama patirties, žadamas gana didelis atlyginimas už menką darbo indėlį), visuomet verta pasitikrinti, ar Jus samdanti kompanija yra patikima. Pasidomėkite, ar kokios nors vartotojų teisių apsaugos tarnybos (pvz., Better Business Bureau” ar valstijos, kurioje kompanija užregistruota, Attorney General tarnyba) nėra gavę skundų apie šią kompaniją ir jos veiklą. Nesąžiningi “verslininkai” gali keisti kompanijų pavadinimus ar jų būstines, todėl pasidomėkite, kiek laiko kompanija gyvuoja ir prašykite ne keleto, o bent keliolikos rekomenduotojų duomenų, kad galėtumėte išsiaiškinti, ar Jums nemeluojama apie jų teigiamą patirtį, bendradarbiaujant su ta kompanija praeityje.

Jei jau nukentėjote nuo apgavikų, pabandykite jiems paskambinti ir pareikalaukite, kad Jums būtų gražinti pinigai ir/arba sumokėta už darbą. Aiškiai pasakykite, kad ketinate kreiptis į teisėsaugos institucijas. Jei tai nepadės, rašykite skundą vartotojų apsaugos tarnyboms ar Federalinei Prekybos Komisijai (Federal Trade Commission arba FTC). Šiai tarnybai taip pat galite skambinti nemokamu telefonu 1-877-FTC-HELP arba pateikti skundą Internetu www.ftc.gov. Vertėtų apie tai, jog nukentėjote nuo skelbimo, pranešti ir laikraščio, kuriame tą skelbimą radote, redakcijai, arba, jei darbo pasiūlymą gavote paštu, - pašto tarnybai.

**Pagal “Better Business Bureau” informaciją bei amerikiečių žiniasklaidą parengė
Vaida Maleckaitė**